

СПЕЦЫФІЧНЫЯ АДРОЗНЕННІ КАСЦЮМНЫХ КОМПЛЕКСАЎ ВЫКАНАЎЦАЎ НАРОДНЫХ ПОБЫТАВЫХ І НАРОДНА-СЦЭНІЧНЫХ ТАНЦАЎ

Бабровіч Г.А.

Установа адукацыі “Віцебскі дзяржаўны ўніверсітэт імя П.М. Машэрава”, Віцебск

У артыкуле прыводзяцца мастацтвазнаўчы аналіз і тэматычна-відавая класіфікацыя побытавых танцаў Віцебскай вобласці ў кантэксце розных знакавых асаблівасцей гістарычных эпох і сацыяльных груп з мэтай распрацоўкі дакладных рэкамендацый па выкарыстанні традыцыйных комплексаў народнага адзення адпаведна з месцам бытавання танца і касцюма ў мінулым, з узростава-палавой і сацыяльнай дыферэнцыяцыяй былых носьбітаў, рознымі этапамі аднаўлення дадзенага фальклорнага жанру, лепшымі сучаснымі варыянтамі выканання ў аўтэнтычным асяроддзі і на сцэнічных пляцоўках.

Асаблівы акцэнт робіцца на адпаведнасці суадносін побытавых канонаў і эстэтыкі народных або народных сцэнічных касцюмаў пры выкананні тых ці іншых танцавальных дзеяў. Адначасовае ўжыванне ў касцюме прадметаў побытавага і сцэнічнага комплексаў сведчыць аб этнаграфічнай і культурнай несвядомасці паводзінаў “на людзях” ці наогул дрэнным гусце і адсутнасці прынцыпаў маралі і павагі да агульных чалавечых каштоўнасцей.

Ключавыя словы: побытавы танец, танцавальны фальклор, народна-сцэнічны танец, Віцебшчына, аўтэнтычны (традыцыйны) строй, касцюмны комплекс, сцэнічны касцюм.

(Искусство и культура. – 2021. – № 1(41). – С. 60–64)

SPECIFIC DIFFERENCES IN COSTUME COMPLEXES OF PERFORMERS OF FOLK HOUSEHOLD AND FOLK STAGE DANCES

Babrovich G.A.

Education Establishment “Vitebsk State P.M. Masherov University”, Vitebsk

The article provides an artistic analysis as well as a thematic-specific classification of everyday dances of Vitebsk Region in the context of various iconic features of historical epochs and social groups in order to develop guidelines for traditional folk clothing complexes application, according to the place where the dance and costume were in the past, according to the age, gender and social differentiation of the carriers, various stages of this folk genre revival, the best modern versions of performance in an authentic environment and on stage venues.

Particular emphasis is placed on the identification of the correspondence between the canons of everyday life and the aesthetics of folk or folk stage costumes when certain dance acts are performed. Simultaneous use of items of household and stage complexes in costume testifies to the ethnographic and cultural unawareness of behavior “in public” or in general bad taste and lack of principles of morality and respect for common human values.

Key words: household dance, dance folklore, folk-stage dance, Vitebsk Region, authentic (traditional) costume, costume complex, stage costume.

(Art and Cultur. – 2021. – № 1(41). – P. 60–64)

На пачатку 2020 года з’явілася выданне “Прыдзвінскія карункі: народная танцавальная спадчына Віцебшчыны”, дзе прадстаўлены матэрыялы па танцавальным фальклоры і беларускім народна-сцэнічным танцы Віцебшчыны, сабраныя на працягу многіх гадоў спецыялістамі

Віцебскага абласнога метадычнага цэнтра народнай творчасці. Актуальнае даследаванне гісторыі мясцовай танцавальнай культуры сапраўды вельмі карыснае для кіраўнікоў харэаграфічных калектываў народнага танца, а таксама для тых, хто жадае вывучаць танцавальны фальклор

Адрас для карэспандэнцыі: Bobrovichgalina@gmail.com – Г.А. Бабровіч

і танцаваць “па-даўнейшаму” [1]. Але ёсць яшчэ шэраг зацікаўленых асоб, суполак і спецыялістаў устаноў адукацыі, культуры і інш., якія добра разумеюць неабходнасць наяўнасці адпаведнага касцюмнага комплексу (строю) для таго, каб апрануцца выканаўцу і годна прадставіць свой вобраз.

Традыцыйны строй, як і выкананы па яго канонах сцэнічны касцюм у народным стылі, дапамагае адлюстравачь разам з выканаўчым майстэрствам танцора праз спрадвечныя якасці рытмічнага руху ў гармоніі з пластыкай і эстэтыкай адзення пад адпаведнае музычнае суправаджэнне найвышэйшую гарманічную адпаведнасць неабходнаму эталону асобы, носьбіта-пераемніка мясцовых рыс культуры старажылаў.

Вось дзе і крысталюецца агульная мэта і праблема ўдзельнікаў дзеяння: апрануцца ў аўтэнтычныя строі або касцюмы фальклорнага стылю, якія дакладна адлюстроўваюць пажаданую атрыбутыку адпаведнай эпохі, выйсці і станчыць “ад душы”.

Ва ўзгаданым вышэй выданні прыведзены пералік традыцыйных, гарадскіх побытавых танцаў і карагодаў Віцебшчыны па месцах бытавання адпаведна з раёнамі Віцебскай вобласці проста з назвамі танцаў і назвамі вёсак, дзе іх выконвалі.

Мэта даследавання: распрацаваць навукова-метадычныя парады па стварэнні эскізаў адпаведных народных строяў і сцэнічных народных касцюмаў для масавых выканаўцаў і асобных салістаў, сольных пар традыцыйных мясцовых побытавых танцаў і беларускіх народна-сцэнічных танцаў на аснове сістэматызацыі дадзеных распаўсюджвання традыцый танцавальнага фальклору Віцебшчыны і сучаснага ўзроўню вывучэння, аднаўлення і выяўлення ступеняў захавання адпаведнасці аўтэнтычным канонам адзення танцораў.

Для стварэння агульнай карціны гістарычных перыядаў бытавання танца ў адрозненнях і супадзеннях стыляў і эпох аўтарам артыкула праведзены спецыяльны класіфікацыйны аналіз, які дазваляе падабраць адпаведныя народныя строі на аснове ўжо вядомых мастацка-графічных рэканструкцый, артэфактаў і аўтэнтычных комплексаў адзення ці распрацаваць новыя эскізы для калектываў мясцовых народна-сцэнічных танцаў з улікам усіх неабходных гістарычных канонаў і сучасных эстэтычных, канцэптуальна-вобразных патрабаванняў.

Усе элементы традыцыйнага адзення маюць у сваёй аснове простыя геаметрычныя формы – квадрат, прамавугольнік, круг. З аднаго боку, гэта сведчыць аб старажытнасці паходжання

крою, а з другога – робіць адзенне практычна безразмерным, ідэальна прыстасаваным для перадачы з пакалення ў пакаленне. Асабліва важна гэта было для святочных і абрадавых комплексаў, якія ўпрыгожваліся больш багата, з вялікай затратай ручной працы і больш каштоўных матэрыялаў для ткацтва, вышыўкі і г.д. Гранічная функцыянальнасць крою і афармлення эстэтызавалася, набываючы выразныя дэкаратыўныя рашэнні. Напрыклад, цвіклі (невялікія чатырохвугольныя ўстаўкі пад пахі) мелі значную функцыянальную ролю, таму што дазвалялі вольна дзейнічаць рукамі, і адначасова з’яўляліся дэкаратыўным элементам, бо вырабляліся з тканіны кантраснага колеру. Полікі, таксама выконваючы чыста ўтылітарную функцыю, з’яўляліся адначасова і аздабленнем кашулі. Колеравае вырашэнне ўсіх дэкаратыўных элементаў было звязана з традыцыяй, якая існавала ў дадзенай мясцовасці, адносінамі да таго ці іншага колеру і да яго сімвалічнага значэння. Сарочкі ўпрыгожваліся тканым ці вышываным узорам. Напрыклад, на паўночна-ўсходняй Беларусі ўпрыгожваліся полікі і верхнія часткі рукавоў адной-дзвюма пасачкамі вельмі сціплага геаметрычнага ўзору. У тон ім упрыгожваліся манжэты і каўнер [2, с. 807–809].

Найбольш імклівыя змены ў сялянскім адзенні выклікаў капіталізм, што была звязана з развіццём прамысловасці, рыначных адносін і міграцыяй насельніцтва. У канцы XIX – пачатку XX ст. у сувязі з пранікненнем капіталізму ў гаспадарчую вытворчасць і сялянскі побыт адбыліся значныя змены ў народным адзенні. Адыходніцтва, рост класавай дыферэнцыяцыі сялянства ў вялікай ступені садзейнічалі гэтаму. Узаможных сялян з’яўляецца адзенне з набытых тканін, пашытае па гарадскім узору. Купленыя галаўныя ўборы і абутак таксама змянілі агульны выгляд традыцыйнага касцюма [3, с. 7]. Пад ўплывам гарадской культуры адбываецца пэўнае нівеліраванне традыцыйных комплексаў адзення. Пасля адмены прыгоннага права развіццё капіталізму на тэрыторыі Віцебскай губерні значна паскорылася, асабліва ў 1880–1890-я гг. На рубяжы XIX–XX стст. капіталізм у Расіі ўступіў у стадыю імперыялізму. Павялічвалася вытворчасць прамысловай і сельскагаспадарчай прадукцыі, развіваліся транспарт, гандаль, раслі гарады. Значна пашырыліся лясныя і адыходныя промыслы, мноства сялян займалася будаўнічымі і землянымі работамі. Падобныя сацыяльна-эканамічныя праявы мелі непасрэдныя адносіны да пытання генезісу народнага касцюма. У прыватнасці, распаўсюджанасць у Віцебскай губерні прамысловых заняткаў, разам з адыходніцтвам, мела адпаведны ўплыў

на працэс міжэтнічнай інтэграцыі і, такім чынам, выклікала своеасаблівы рух у традыцыйнаўстойлівым побыце сялян [4, с. 41].

Вядомы этнограф, фалькларыст, краязнаўца, першы даследчык традыцыйнага адзення Віцебскай губерні зафіксаваў тагачасныя перамены ў жыцці старажылаў: «как бессильны они остановить развивающуюся предприимчивость разнообразных производителей и сбытчиков новых предметов обиходности, так немощны они преградить и те пути, по которым щегольство и уборность новой формации проползают в сельскую жизнь» [5, с. 118].

Эпохі бытавання аўтэнтчных строяў. У светаўспрыманні вяскоўцаў, што нарадзіліся на пачатку XX ст., жыццё выразна падзялілася храналагічна на тры перыяды, якія маюць своеасаблівыя назвы: у старыну; раней; цяпер (некаторыя памятаюць і даўнюю старыну). Да таго ж кожны перыяд у расповедах розных інфарматараў мае яскравыя вобразна-славесныя характарыстыкі: “Гэта пры Мікалаю было, мая матка тады кінягінілася; ...тут как я пашла, стала кінягінецца; ...ета да мене ішчо відно было такое; ...ужо пры маёй бытнасці, у тое время”. Падобная перыядызацыя невыпадковая, яна адпавядае маладосці і “актыўнаму” перыяду жыцця асобных пакаленняў: прадзедаў, дзядоў, бацькоў і саміх апавядальніц. Старажытны традыцыйны комплекс народнага адзення актыўна існаваў у жыцці і складаў неад’емную частку абрадаў і звычайў іх дзядоў, прадзедаў і прапрадзедаў. У часы маладосці іх бацькоў узнікае крамнае адзенне і пачынае выцясняць самаробнае. На іх памяці, памяці пакалення пачатку XX ст., звычайна бытаванне традыцыйнага народнага адзення канчаткова знікае. Вось прыклад красамоўнага і ярка-вобразнага апісання мясцовых звычайў і тыповых выхароў з успамінаў Вольгі Мілай, якая нарадзілася ў 1919 годзе ў вёсцы Валова Гара Лепельскага раёна: “Паясы ў нас не ткалі. Вот мачаха наша, як к нам прішла (я ж не помню гэтага, мне было паўтара года, як мачаха прішла к нам), а сестра гаварыла – нам ужо дзевачкам, платочки красненькія, сітцевенькія, якія то там павязала, а ўжо брацьям нашым усім чатыром паясы павізала (толі яны тканыя, я не помню). Ну, у нас не ткалі... Былі рамні, былі прастыя паясы – дома іх у чатыры ніткі візалі, у шэсць нітак візалі. І я такія ўмею візаць, у чатыры ніткі. Ну вот, як у тры, а там, у чатыры – касічкі. Такія делала і я. Дажэ, я вот помню, некаторыя мужчыны былі, на вечарынку прыйдуць (у нас такія Скорбы былі) – і паясы, і кутасы такія сбоку, так танцуюць!” [2, с. 827].

Традыцыйныя побытавыя танцы Віцебшчыны. У Віцебскай вобласці існуе

больш за 150 побытавых танцаў. Галоўныя з іх – народныя танцы: полька, падыспань, кадрыля, кракавяк, “Зялёная рошча”, “Какетка”. Адметныя танцы: “Джанджоха” ў Расонскім раёне, “Шчамель” у Сенненскім раёне. Кадрылі: “Кавалёўская” ў Лёзненскім раёне, “Лаўжанская” ў Шумілінскім, “Крыўлянская” ў Талачынскім.

Улічваючы, што Віцебская вобласць мяжуе з Расіяй, Латвіяй і Літвой, то нярэдка можна ўбачыць такія арыгінальныя танцавальныя каленцы ад мясцовых бабуль і дзядуль, што дзіву даешся і не можаш ніяк адрозніць, што тут рускага, а што літоўскага.

Каб зразумець кантэкст эстэтычных канонаў, якія павінны адпавядаць і нацыянальным, і лакальным асаблівасцям адзення выканаўцаў танцавальных кампазіцый, трэба разгледзець розныя аспекты класіфікацыі беларускіх побытавых танцаў.

Паводле харэаграфічнай структуры вылучаюцца сваёй адметнасцю найбольш старажытныя традыцыйныя беларускія танцы: “Лявоніха”, “Мяцеліца”, “Таўкачыкі”, “Крыжачок”. Ва ўсіх мясцовасцях Беларусі, як і на Віцебшчыне, вельмі папулярныя кадрылі ды полькі. Сярод катэгорыі гарадскія побытавыя і бальныя танцаў вызначаюцца “Сямёнаўна”, “Падыспань”, “Ойра”. Сольныя імправізаваныя пляскі “Мікіта”, “Янка” і “Матлёт” таксама глыбока ўкараніліся ў асяроддзі народных свят і імпрэзаў. Паводле сітуацыі выканання ўсе побытавыя танцы размяжоўваюцца на абрадавыя (“Лявоніха”, “Жабка” і інш.), пазаабрадавыя (кадрылі, полькі) ці прымеркаваныя да абрадаў (вальс, “Таўкачыкі” і інш.). Зразумела, што абрадавыя танцы выконваюцца выключна ў аўтэнтчных строях адпаведна з часам бытавання абраду.

Па гендарнай прыналежнасці існуюць дзявочыя, жаночыя і агульныя, а таксама агульныя разам з мужчынамі. Для дадзенага аспекта трэба адзначыць кардынальную розніцу паміж дзявочымі строямі з характэрнымі прычоскамі, галаўнымі ўборамі ці асобнымі прадметамі касцюма (каса, “скіндачка”, “вянок”, “шнуравіца” і інш.) і жаночымі (чапец, намітка, хустка, фартух). Паміж хлапечымі і мужчынскімі касцюмамі не назіраецца такой значнай статуснай розніцы. Будуць ужывацца толькі рознакасныя тканіны, колеры, арнаментыка і, магчыма, новыя элементы “памодзе” з куплёных прадметаў адзення, якія паступова сталі даступныя для сялян і мяшчан з развіццём і зменаў эканамічных зносін.

Класіфікацыя танцаў паводле прасторавага вырашэння (кругавыя, шэрагавыя, нерэгламентаваныя), па кампазіцыйнай пабудове

на рэгламентаваныя з аднолькавымі рухамі для ўсіх выканаўцаў і імправізацыйныя з сольнымі часткамі асобных твораў, паводле колькасці выканаўцаў у танцавальнай адзінцы (сольныя, парныя, тройкі, чацвёркі, гуртавыя і масавыя), паводле колькасці танцавальных адзінак (па адным, на дзве пары, на чатыры пары, на пяць пар, колам без абмежавання пар танцораў) улічваецца пры распрацоўцы эскізаў касцюмаў для стварэння гарманічнай агульнай карціны бытавога або сцэнічнага дзеяння.

Асобныя танцы патрабуюць наяўнасці аtryбутыкі: танцы з прадметамі ў руках і танцы на аtryбутах, пакладзеных на падлогу. Адмыслова ўжываюцца рэчы, якія адпавядаюць па часе бытавання ў аўтэнтчным асяроддзі – калі дзеянне “інсіці”, то рэчы сапраўдныя. Пры выкананні стылізаваных танцавальных кампазіцый на сцэне аtryбуты таксама будуць стылізаваныя ці імітацыйны сапраўдных.

Аналіз абласных аглядаў-конкурсаў дазваляе вызначыць дзве катэгорыі выканаўцаў, якія з’яўляюцца прадстаўнікамі адпаведна двух мерапрыемстваў. З 2004 года развіваецца фальклорнае мастацтва дзяцей і моладзі ў катэгорыі “Ад прашчурай да зор”. Удзельнікі танчаць народныя побытавыя танцы і павінны быць апранутыя выключна ў традыцыйныя мясцовыя комплексы адзення, адпаведна з храналогіяй існавання танца і касцюма. Для дадзенай катэгорыі неабходныя агульныя традыцыйныя прынцыпы стварэння эскізаў і выкананне касцюмаў з саматканых і іншых самаробных матэрыялаў у мясцовых рамесніцкіх тэхніках ці з фабрычных матэрыялаў-імітатараў (падбіраюцца па падабенстве да самаробных, калі няма магчымасці стварыць сваімі рукамі). Зыходзячы з мясцовых традыцый, полава-ўзроставых, сацыяльных адметнасцей па аўтэнтчных артэфектах, фотаздымках, экспедыцыйных запісах інфарматараў, краязнаўчых і літаратурных крыніцах адлюстравання мастацкіх вобразаў беларускага народнага адзення адпаведна рэгіянальным і лакальным строям краіны, вобласці, раёна, з улікам лакальных асаблівасцей нават да асобнай вёскі адносяцца:

- “унікальныя асобы” (разнамасная грамада) па тыпажы, колеры, кампазіцыйным строі і г.д. у неабходнай колькасці спецыяльна для кожнага выканаўцы (вырабляюцца па адзіным прынцыпе стварэння традыцыйнага народнага строю, але пры абсалютным адрозненні па колеравай гаме, узорах тканін і арнаментаў і г.д.).

Паняцце “масоўка” і “саліст” узаемапраўныя – па неабходнасці кожны можа выканаць ролю “саліста” па сюжэце танца ці

адлюстраванні побытавага дзеяння, дадаць да свайго строю асаблівы прадмет адзення ці адпаведны аксесуар, дадатковую рукатворную ўжытковую рэч ці мясцовы музычны інструмент і г.д.

Да ўмоўнай катэгорыі абласнога агляда-конкурсу “Прыдзвінскія карункі” адносяцца харэаграфічныя калектывы, якія выконваюць народныя сцэнічныя танцы і апранаюць сцэнічныя касцюмы, распрацаваныя спецыяльна для выканання на сцэнічных пляцоўках, канцэртных і інш. залах. Для дадзенага накірунку выканаўцаў характэрны агульны мастацкі прынцып стварэння эскізаў і вырашэння касцюмаў з фабрычных матэрыялаў сучаснымі сродкамі механізаванай вытворчасці з улікам мясцовых традыцый, полава-ўзроставых, сацыяльных адметнасцей па мастацкіх вобразах і сучаснага вопыту адлюстравання беларускага народнага адзення адпаведна з рэгіянальнымі і лакальнымі строямі краіны, вобласці, раёна з улікам лакальных асаблівасцей:

- “клоны” (усе “з аднаго куфэрка”, аднолькавыя з выгляду) па тыпажы, колеры, кампазіцыйным строі і г.д. у неабходнай колькасці па масоўцы (абсалютна ідэнтычныя касцюмы ці з невялікімі адрозненнямі ў варыяцыях колераў і інш.);
- “салісты” – касцюм у адной стылістыцы з “клонамі”, але з больш яркімі і маляўнічымі адметнымі рысамі па тыпажы, колеры і г.д.

Заўвага па адпаведнасці традыцыйным побытавым канонам і эстэтыцы сцэнічных дзеянняў. Адначасовае ўжыванне ў касцюме прадметаў побытавага і сцэнічнага комплексаў сведчыць аб этнаграфічнай і культурнай несвядомасці паводзін “на людзях” ці наогул дрэнным гусце і адсутнасці прынцыпаў традыцыйнай народнай маралі і павагі да агульных чалавечых каштоўнасцей. Самыя горшыя прыклады такіх “антыстроюў” фальклорных калектываў:

- хлапчуковая ці мужчынская сарочка (кашуля, рубашка) без пояса – парушэнне традыцыйнага канона, страта абярэга і гонару;
- жаночы спаднічны (саянавы, кабатны) строй без фартуха – парушэнне традыцыйнага канона, страта абярэга і непрыстойнасць;
- дзявочая скіндачка або вяночак (вянок, каруна) на галаве жанчыны – парушэнне традыцыйнага канона – “сіндром вечнай цнатлівасці”;
- сцэнічны абутак у традыцыйным побытавым адзенні не дае магчымасці танчыць “па-даўнейшаму”, парушае прыродную пластыку і гармонію выканання аўтэнтчнага строю (асабліва белыя боты, чаравікі – парушэнне традыцыйнага канона ці наогул зусім

адсутнасць густу і яўная здрада каштоўнасцям народнай культуры што для маленькіх, што для дарослых). Пра такіх “дзеячаў”, нават пры выпадковым канфузе ў народзе кажуць: “Што жыў, усё дарэмна?! Не апранайце непатрэбнае – сустракаюць па адзенні!”.

Гісторыка-этнаграфічныя рэгіёны Віцебскай вобласці з пералікам характэрных для іх асноўных народных строяў. Кожны з гісторыка-этнаграфічных рэгіёнаў Віцебшчыны мае свае адметныя рысы традыцыйнай культуры і адзення, а на сумежжы бытуюць пераходныя формы, якія дэманструюць узаемаўплывы і дынаміку развіцця міжэтнічных кантактаў. Адзінства традыцыйна-бытавой культуры на сумежжы абумоўлена шырокім распаўсюджваннем беларускага этнасу па-за тэрыторыяй сучаснай Рэспублікі Беларусь і ўкараэненасці ў прасторы Віцебшчыны іншых этнічных супольнасцей суседніх краін.

Аршанскі, Дубровенскі, Лёзненскі і Талачынскі раёны размяшчаюцца на паўночнай частцы Віцебскай вобласці і складаюць сабой Віцебскае Падняпроўе, якое мяжуе са Смаленскай вобласцю Расійскай Федэрацыі. Асноўныя строі канца XIX – пачатку XX стагоддзя: Аршанскі, Дубровенскі, Лёзненска-Руднянскі і Талачынскі [2; 6, с. 286–296; 7, іл. 453, 460–461].

Бешанковіцкі, Браслаўскі, Верхнядзвінскі, Віцебскі, Гарадоцкі, Глыбоцкі, Докшыцкі, Лепельскі, Мёрскі, Полацкі, Расонскі, Сенненскі, Ушацкі, Чашніцкі, Шаркаўшчынскі і Шумілінскі раёны, якія займаюць тэрыторыю сярэдняга басейна Заходняй Дзвіны, складаюць разам Віцебскае Падзвінне (Паазер’е). Дадзены рэгіён мяжуе з Пскоўскай вобласцю Расійскай Федэрацыі, Латвіяй і Літвой. Касцюм віцебскай мяшчанкі канца XVIII – сярэдзіны XIX стагоддзя, сялянскія строі канца XIX – пачатку XX стагоддзя: Браслаўскі, Віцебскі, Гарадоцкі, Глыбоцкі, Дзісенскі, Лепельскі, Сенненска-Чашніцкі, Шумілінскі і іншыя строі [2; 6, с. 289–296].

Панямонне прадстаўлена невялікай паўночна-заходняй часткай Віцебскай вобласці – адным Пастаўскім раёнам, які мяжуе з Літвой. Для традыцыйнага народнага адзення Віцебскага Панямоння характэрныя Пастаўскі строй канца XIX – пачатку XX стагоддзя [2; 6, с. 294–296].

Заклучэнне. Дзеля зберажэння танцавальнай спадчыны на Віцебшчыне ў XXI стагоддзі праводзяцца абласныя агляды-конкурсы: фальклорнага мастацтва дзяцей і моладзі “Ад прашчураў да зор”, харэаграфічных калектываў “Прыдзвінскія карункі”.

XXII абласны агляд-конкурс фальклорнага мастацтва дзяцей і моладзі “Ад прашчураў да зор”, які адбыўся ў сакавіку 2018 года, сабраў 23 калектывы з 13 раёнаў Віцебскай вобласці і г. Наваполацка. За гэты час узраслі лепшыя калектывы Віцебшчыны: заслужаны аматарскі калектыв Рэспублікі Беларусь, узорны фальклорны калектыв “Сунічкі” Стайскай ДШМ традыцыйнай культуры Лепельскага раёна, узорны фальклорны гурт “Нежачкі” дзяржаўнай установы дадатковай адукацыі “Расонскі цэнтр дзяцей і моладзі”.

У конкурсе-аглядзе “Прыдзвінскія карункі” ўдзельнічаюць вядучыя харэаграфічныя калектывы народна-сцэнічнага і эстраднага танца – харэаграфічныя калектывы з найменнем “народны”, “узорны”.

На I турніры традыцыйных беларускіх побытавых танцаў спаборнічалі калектывы з двух раёнаў Віцебскай вобласці – Браслаўскага і Лепельскага, а цяпер танчыць “па-даўнейшаму” амаль уся Віцебшчына.

Адпаведна з пералікам традыцыйных, гарадскіх побытавых танцаў і карагодаў Віцебшчыны, вызначэннем эпохі бытавання таго ці іншага танца і адпаведнай сацыяльнай групы выканаўцаў або асобнага саліста, згодна са значнымі напрацоўкамі навукоўцаў і спецыялістаў па вывучэнні і аднаўленні народных строяў на сённяшні дзень магчыма прапанаваць асноўную колькасць мясцовых варыянтаў для стварэння комплексу народнага і народна-сцэнічнага адзення для танцавальных калектываў Віцебскай вобласці, а таксама зыходзячы з ілюстраванай зводнай карты бытавання традыцыйнага адзення Віцебшчыны [6, с. 296–297].

ЛІТАРАТУРА

1. Прыдзвінскія карункі: народная танцавальная спадчына Віцебшчыны / Н.В. Уліновіч [і інш.]. – Мінск: БудМедыяПраект, 2020. – 420 с.
2. Бабровіч, Н.А. Народны касцюм / Н.А. Бабровіч // Традыцыйная мастацкая культура беларусаў: у 6 т. Т. 2: Віцебскае Падзвінне / Т.Б. Варфаламеева, А.М. Боганева, М.А. Козенка і інш.; склад. Т.Б. Варфаламеева. – Мінск: Бел. навука, 2004. – С. 797–834.
3. Беларускае народнае адзенне. – Мінск, 1975. – 96 стар. з іл. (АН БССР. Ін-т мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору).
4. Фадзеева, В.Я. Дэкаратыўна-арнаментальнае аздабленне народнага касцюма Паазер’я / В.Я. Фадзеева // Гістарычнае і народнае адзенне Віцебшчыны. – Віцебск, 1992. – С. 41–44.
5. Никифоровский, Н.Я. Очерки простонародного быта в Витебской Белоруссии и описание предметов обихода: Этнографические данные / Н.Я. Никифоровский. – Витебск: Губернская Типография, 1895. – VIII, 552, CLIV.
6. Бабровіч, Г.А. Аднаўленне традыцыі. Святочныя строі / Г.А. Бабровіч, Н.А. Бабровіч // Традыцыйнае адзенне Віцебшчыны / уклад. Л. Вакар, Н. Бабровіч. – Мінск: Белстан, 2017. – 372 с.
7. Раманюк, М. Беларускае народнае адзенне / М. Раманюк. – Мінск: “Беларусь”, 1981. – 473 іл.

Паступіў у рэдакцыю 16.11.2020